

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๒/๒๕๕๓

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด
ตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ กรณี นายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา จงใจไม่ยื่นบัญชี
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ

ความเป็นมาและข้อเท็จจริง

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มายังศาลรัฐธรรมนูญความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีมติ เป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า นายสุขุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา จงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญต่อไป

หนังสือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกล่าวว่า มาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ พร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลง ลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า และในมาตรา ๒๕๒ ของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ยื่นในกรณีที่เป็นกรณียุติการเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันเข้ารับ ตำแหน่ง

ในกรณีการยื่นตอนเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภา ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ จะถือกำหนดเป็นวันใดนั้น ตามบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๑๕ ได้บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภา ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ นั้นย่อมหมายความว่า โดยหลักแล้ว สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ย่อมสิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติในบทเฉพาะกาลให้ยังคงความเป็น สมาชิกวุฒิสภาต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการดำรงตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น ต้องถือเอาวันที่ รัฐธรรมนูญประกาศใช้ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ เป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

นายสุขุม เชิดชื่น ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามประกาศลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๕ ดังนั้น นายสุขุม เชิดชื่น จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งในกรณีนี้ต้องถือว่าวันเข้ารับตำแหน่ง คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปรากฏว่า นายสุขุม เชิดชื่น ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินโดยมิได้ยื่นเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา ต่อสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้นำส่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของ นายสุขุม เชิดชื่น โดยมีหนังสือให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและให้ส่งเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือ ที่ ปช. ๑๑๗๒ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ ให้ชี้แจงข้อเท็จจริง

ครั้งที่ ๒ ตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๑/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ แจ้งให้ส่งเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ครั้งที่ ๓ ตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๑/๓๒๖๘ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ขอให้ นายสุขุม เชิดชื่น ส่งเอกสารประกอบและแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ โดยนำส่งหนังสือฉบับดังกล่าวให้แก่ นางสาวชมพูนุช คุ้มสมบัติ เลขานุการของ นายสุขุม เชิดชื่น เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ แต่ปรากฏว่า นายสุขุม เชิดชื่น กลับมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อขอผ่อนผันการจัดส่งเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินออกไปอีก ๗ วัน และต่อมาได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อขอขยายเวลาส่งเอกสารดังกล่าวออกไปอีกประมาณ ๓ สัปดาห์

นายสุขุม เชิดชื่น ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๓ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การกล่าวหาของ ปชช. ดังกล่าว ควรจะพิเคราะห์ถึง

- (๑) เจตนารมณ์ของกฎหมาย
- (๒) ระยะเวลาในการใช้กฎหมายของการบังคับใช้
- (๓) รอยต่อระหว่างกฎหมายเก่าและใหม่
- (๔) ปัญหาหลักขององค์กรและบุคคล
- (๕) แบบแผนทางราชการที่เป็นประเพณีตัวอย่าง
- (๖) เจตนาทุจริตของผู้กล่าวหาและผู้ถูกกล่าวหา
- (๗) เอกสารที่เป็นแบบฟอร์มให้กรอกรายการทรัพย์สิน

ตนขอยืนยันในเจตนาบริสุทธิ์ในการยื่นบัญชี ฯ ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นมรดกอยู่ในระหว่างโอน ประกอบกับตนถูกดำเนินคดีอยู่ที่ศาลอาญาในคดีหมายเลขดำที่ ๒๑๖๖/๒๕๓๕ ขอให้จำวานษา ซึ่งขณะที่อยู่ในชั้นสอบสวนได้ถูกเจ้าหน้าที่ในชั้นสอบสวนยึดเอกสารไปมากมายในระหว่างมาทำการตรวจค้น โดยไม่ได้ขอใบรับเอกสารใดๆ และในการติดต่อขอเอกสารคืนก็เป็นไปด้วยความยากลำบาก ตนมิได้มีเจตนาจงใจหรือหลีกเลี่ยงการส่งสำเนา แต่เป็นเหตุจำเป็น ซึ่งก็ได้มีหนังสือขอขยายเวลาแล้ว และตนพร้อมที่จะแถลงเพิ่มเติมด้วยวาจา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๓ นายสุขุม ฯ ได้ส่งหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญอีกว่า

๑. ตนขอชี้แจงด้วยตนเอง เพราะเหตุผลบางอย่างโดยลายลักษณ์อักษรอาจจะไม่ทำให้เกิดความกระจ่างแจ้งว่า เพราะอะไรจึงส่งสำเนาทรัพย์สินเพิ่มเติมล่าช้า

๒. เจตนาและจงใจตามข้อกล่าวหา นั้นไม่เป็นความจริง ถึงอย่างไรก็ต้องส่ง เพราะเมื่อพ้นวาระสมาชิกวุฒิสภา ตนก็จะต้องส่งอยู่แล้ว จึงไม่มีเหตุหลีกเลี่ยงแต่ประการใด

๓. หลังจากตนถูกกล่าวหาในคดีอาญา เมื่อต้นปี ๒๕๕๐ แล้ว ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมมาโดยตลอดจากบางหน่วยงานของทางราชการ ซึ่งทำให้ตนเสียหายและเดือดร้อน จึงเป็นเหตุผลสำคัญอย่างยิ่งในความล่าช้า

ศาลรัฐธรรมนูญได้ออกนั่งพิจารณาเพื่อฟังคำแถลงของผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ร้อง” แถลงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า นายสุขุม ฯ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทั้งของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมด้วยเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยต้องยื่นในกรณีเข้ารับตำแหน่งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งนายสุขุม ฯ ได้ยื่นบัญชีแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์

ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการ ปปช. จึงได้ให้โอกาส นายสุขุม ฯ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงถึงสาเหตุที่ไม่ยื่นเอกสารประกอบ ถึง ๓ ครั้ง แต่นายสุขุม ฯ ก็ไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบแต่อย่างใด และกลับมีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ขอม้วนผันไปอีก ๗ วัน ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ก็มีหนังสือขอขยายระยะเวลาออกไปอีกประมาณ ๓ สัปดาห์ คณะกรรมการ ปปช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นายสุขุม ฯ จงใจไม่ยื่นบัญชีพร้อมเอกสารประกอบและส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕

ส่วน นายสุขุม เชิดชื่น ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ถูกร้อง” แกลงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า เอกสารที่ตนนำส่งให้ผู้ร้องนั้น อาจจะถูกกระทบถึงคดีอาญาของตนด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งสำเนาเอกสารการยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีอากร (แบบ ภ.ง.ด. ๕๐ ก) ประจำปี ๒๕๓๕ ปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๔๑ รวม ๓ ปี และให้ทำคำชี้แจงตามที่อ้างว่าไม่สามารถชี้แจงด้วยวาจาได้

ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ส่งหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับเงินได้ประเภทเงินประจำตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ประจำปีภาษี ๒๕๕๐ ปีภาษี ๒๕๕๑ และปีภาษี ๒๕๕๒ เพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๓ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงเพิ่มเติม สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินและหนี้สินในขณะที่ยื่นเป็นจำนวนมาก ได้แก่ บัญชีเงินฝากในธนาคาร หุ่นในบริษัทต่างๆ เงินกู้ ที่ดิน บ้านให้เช่า ยานพาหนะ และทรัพย์สินอื่นๆ เช่น โบราณวัตถุ อัญมณี ทองคำ โดยทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวเก็บไว้หลายแห่ง บางรายการสูญหาย ทำให้ยากแก่การรวบรวมให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาอันจำกัดและเพื่อมิให้ถูกกล่าวหาว่าจงใจไม่ยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่กฎหมายกำหนด จึงยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยตั้งใจว่าจะพยายามรวบรวมสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวส่งให้ผู้ร้องในภายหลัง ประกอบกับในช่วงปี ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ ได้มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจค้นและยึดเอกสารจากที่พักและที่ทำงานของผู้ถูกร้องไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ยากต่อการติดตามรวบรวมเอกสารให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามเดิมได้ นอกจากนี้ เอกสารเกี่ยวกับสัญญาเงินกู้บางรายได้สูญหายไปด้วย ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือของผู้ร้องเพียงฉบับเดียว คือ ฉบับ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เท่านั้น

การรับเรื่องไว้พิจารณา

ผู้ร้องได้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน

และหนี้สินและเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕๑ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแต่ไม่ได้ยื่น ๑) เอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานพิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินและ ๒) สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา และผู้ร้องได้มีมติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กรณีจึงเข้าข่าย มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ร้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด ดังนั้นศาลรัฐธรรมนูญจึงชอบที่จะรับเรื่องไว้พิจารณาดำเนินการต่อไป

คำวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจำต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีอยู่ว่า ผู้ถูกร้อง “จงใจ” ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอันเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ในคำวินิจฉัยส่วนคนที่ ๑๐/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓ ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นไว้ว่า เกณฑ์ที่ใช้พิสูจน์ว่าผู้ถูกร้อง “จงใจ” ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องเป็นดังนี้

- ๑) ผู้ถูกร้องจะต้องทราบหรืออย่างน้อยจะต้องสงสัยว่าตนมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และ
- ๒) ไม่มีเหตุหรือกรณีแวดล้อมใดๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถยื่นเอกสารดังกล่าวได้

ส่วนเหตุผลหรือข้ออ้างอื่นใดที่ไม่มีลักษณะเป็นอุปสรรคหรือเหตุสุดวิสัยตามข้อ ๒) ย่อมไม่เพียงพอที่ผู้ถูกร้องจะใช้เป็นข้อพิสูจน์ว่าตนมิได้จงใจ

ข้อเท็จจริงฟังเป็นที่ยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว แต่ไม่ได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานพิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา และผู้ถูกร้องซึ่งเป็นถึงสมาชิกวุฒิสภาย่อมมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการยื่นเอกสารดังกล่าว ก็น่าจะทราบได้ว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นพร้อมเอกสารประกอบให้ครบถ้วน ดังจะเห็นได้จากหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้องมีถึงเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งว่าผู้ถูกร้องติดภารกิจอยู่ต่างจังหวัดไม่สามารถรวบรวมเอกสารได้ทันภายใน ๗ วัน ตามที่ผู้ร้องกำหนดไว้ และหนังสือลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ที่ผู้ถูกร้อง

มีถึงประธานกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งขอขยายเวลาการยื่นเอกสารออกไปอีกประมาณ ๓ สัปดาห์ ทั้งนี้ โดยผู้ถูกร้องมิได้ทักท้วงหรือโต้แย้งเกี่ยวกับหน้าที่การยื่นเอกสารประกอบแต่อย่างใด กรณีจึงเข้าข่าย เกณฑ์พิจารณาข้อ ๑) ข้างต้นที่ว่า ผู้ถูกร้องทราบว่าตนมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและ หนี้สินและเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานพิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว จึงคงเหลือประเด็นที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่ามีเหตุหรือกรณีแวดล้อมใดๆ ที่เป็นอุปสรรคหรือเหตุสุดวิสัย ที่ทำให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถยื่นเอกสารดังกล่าว หรือไม่

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงเหตุผลที่ตนไม่อาจดำเนินการให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ ดังที่จะวินิจฉัยต่อไปนี้

๑. ผู้ถูกร้องอ้างว่าทรัพย์สินและหนี้สินของตนมีหลายรายการและมีจำนวนมาก ประกอบกับ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ตนถูกดำเนินคดีอาญาในข้อหาเป็นผู้จ้างวานฆ่า และถูกยึดเอกสารไปเป็น จำนวนมาก เอกสารหลายรายการสูญหายไป ยากแก่การติดตามรวบรวมเอกสารให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามเดิมภายในเวลาอันจำกัด

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ข้ออ้างที่ว่าผู้ถูกร้องมีเวลาไม่เพียงพอในการรวบรวมเอกสารนั้น เป็นข้ออ้าง ที่ไม่สมเหตุผล เนื่องจากผู้ถูกร้องมิได้ยื่นเอกสารประกอบเป็นเวลารวมทั้งสิ้น ๒ ปีกว่า และเพิกเฉย ต่อหนังสือแจ้งเตือนของผู้ร้องถึง ๒ ฉบับ ได้แก่ ฉบับลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑ และฉบับลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๒ ตามลำดับ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ห่างกันเกือบหนึ่งปีเต็ม ผู้ถูกร้องน่าจะมีเวลาและ โอกาสเพียงพอที่จะรวบรวมเอกสารต่างๆ ได้เป็นจำนวนมาก (ถึงแม้ว่าอาจจะไม่ครบถ้วนทุกรายการ ก็ตาม) ต่อเมื่อผู้ถูกร้องได้รับคำเตือนเป็นคำขาดจากผู้ร้องโดยหนังสือฉบับที่สาม คือฉบับลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แล้ว ผู้ถูกร้องจึงได้เริ่มติดต่อกับผู้ร้องโดยทางโทรศัพท์และโดยหนังสือเพื่อขอ ขยายเวลาการยื่นเอกสารประกอบออกไปอีกระยะหนึ่ง ทั้งนี้ น่าจะแสดงว่าผู้ถูกร้องได้พยายามบิดพลิ้ว และรอจนถึงนาทีสุดท้ายจึงจะเริ่มดำเนินการ ผู้ถูกร้องให้การว่า ตนได้รับหนังสือเตือนจากผู้ร้องฉบับที่สาม แต่เพียงฉบับเดียว ส่วนหนังสือเตือนสองฉบับแรกนั้น ตนมิได้รับทราบแต่อย่างใด ข้ออ้างนี้พิจารณาแล้ว เห็นว่าไม่มีน้ำหนัก เพราะผู้ถูกร้องย่อมจะต้องทราบจากหนังสือฉบับที่สามนี้ว่าผู้ร้องได้เคยมีคำเตือน มาก่อนแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นอ้างกับผู้ร้องแต่อย่างไรในหนังสือที่ตนมีถึง ผู้ร้องก็ดี หรือโดยทางโทรศัพท์ก็ดี จะอย่างไรก็ตาม ผู้ร้องไม่มีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่น ที่จะต้องเตือนผู้ถูกร้องให้ยื่นเอกสารตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และในฐานะที่ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้หนึ่ง ผู้ถูกร้องก็น่าจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญดังเช่นที่สมาชิกวุฒิสภาอื่นได้ปฏิบัติกัน ดังนั้น การละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าว ทั้งๆ ที่อยู่ในวิสัยของผู้ถูกร้องที่จะปฏิบัติได้ จึงถือว่าผู้ถูกร้อง “จงใจ”

๒. ผู้ถูกร้องอ้างว่าการรวบรวมเอกสารของตนไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงิน ธนาคาร และหน่วยราชการต่างๆ เป็นต้น

ข้ออ้างนี้พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ไม่มีน้ำหนักพอรับฟังได้ เพราะเอกสารบางรายการเช่น สำเนา Statement บัญชีเงินฝากธนาคารก็ดี หรือสำเนาโฉนดที่ดินก็ดี หรือแม้แต่สำเนารายการจดทะเบียนรถยนต์และรถจักรยานยนต์ก็ดี เป็นสิ่งที่อยู่ในวิสัยของบุคคลทั่วไปที่จะหาและรวบรวมมาได้ทุกเวลา และไม่มีเหตุผลใดๆ ที่ผู้ถูกร้องจะไม่สามารถจัดหาและรวบรวมเอกสารดังกล่าวเพื่อยื่นต่อผู้ร้อง ส่วนสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของปี ๒๕๓๕ ก็เป็นเอกสารที่ผู้ถูกร้องย่อมจะหามาได้โดยง่ายดายเช่นเดียวกัน แต่ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นเอกสารดังกล่าวต่อผู้ร้อง อีกทั้งผู้ถูกร้องยังได้ให้คำมั่นกับศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ที่จะส่งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีประจำปี ๒๕๓๕ ปี ๒๕๔๐ และปี ๒๕๕๑ มาให้ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง แต่แล้วผู้ถูกร้องกลับส่งหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายสำหรับเงินประจำตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้องมาแทน ซึ่งเป็นการยากที่จะเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องซึ่งเป็นทั้งสมาชิกวุฒิสภาและนักธุรกิจรายใหญ่รายหนึ่งจะไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ด้วยเหตุนี้ จึงสรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ประสงค์ที่จะยื่นเอกสารดังกล่าวต่างๆ ที่ผู้ถูกร้องพึงกระทำได้ ส่วนการที่ผู้ถูกร้องอาจจะมีเหตุผลส่วนตัวประการใดที่ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลในเอกสารนั้น ย่อมไม่เป็นเหตุเพียงพอที่จะใช้เป็นข้ออ้างว่าตนมิได้ตั้งใจ

๓. ผู้ถูกร้องอ้างว่าตนตั้งใจจะจัดส่งเอกสารประกอบโดยครบถ้วนในครั้งเดียว ดังนั้น ในเมื่อยังไม่สามารถรวบรวมเอกสารที่จำเป็นได้ครบถ้วน จึงไม่ได้ทยอยยื่นเอกสารที่รวบรวมได้แล้ว

ในประเด็นนี้ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าหากผู้ยื่นรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินนำเอกสารประกอบมายื่นภายหลังก็สามารถทำได้ แต่ต้องมีเหตุผลและในกรณีของผู้ถูกร้องนี้ก็เช่นเดียวกัน หากยื่นแบบแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินโดยไม่มีเอกสารประกอบ และสามารถชี้แจงเหตุผลได้ ทางคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะรับฟังเหตุผลดังกล่าวและให้ยื่นเอกสารประกอบในภายหลังได้ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงเหตุผลใดๆ ที่พอจะรับฟังได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ร้องมีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นเอกสารประกอบแล้ว ผู้ถูกร้องได้ทำหนังสืออุทธรณ์มติดังกล่าว พร้อมกับได้ยื่นเอกสาร จำนวน ๑๑๔ รายการ และภาพถ่าย ๕ ใบ ซึ่งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบแล้ว พบว่าเอกสารบางรายการที่ยื่นมาไม่ใช่เอกสารที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเป็นชื่อของผู้ถูกร้อง ณ วันที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ทั้งนี้ แสดงว่าผู้ถูกร้องไม่ประสงค์หรือไม่ใส่ใจที่จะยื่นเอกสารประกอบให้ครบถ้วนหรือให้ตรงกับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นไว้ก่อนแล้ว

อาศัยเหตุและผลตามที่กล่าว จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ